

У кабінеті Ольги Володимирівни, де вона працювала, завжди панувала наукова атмосфера, а її робочий стіл був завжди заповнений стосами робочих матеріалів. Вона одночасно працювала над десятком різноманітних проектів з написання власних статей, редагування підручників та монографій, опрацювання розділів дисертаційних досліджень своїх аспірантів.

Ольга Володимирівна була надзвичайно наполегливою та працювитою особистістю, яка присвятила своє життя географії. Вона не зупинялася ні на мить, працюючи від ранку до вечора, надихаючи інших своїм прикладом. Ольга Володимирівна була чудовим лектором і завжди готова була надати допомогу як своїм студентам, так і колегам. Її життєва енергія та позитивний настрій завжди дивували. Можна стверджувати з впевненістю, що Ольга Володимирівна жила для географії, присвячувала їй свої найкращі роки життя і жила заради неї.

Ольга Володимирівна була людиною, що вражала своїм інтелектом, культурою та порядністю. Її скромність та доброзичливість завжди були на місці, а спокійний характер та пунктуальність допомагали ефективно працювати та бути вимогливою і справедливою. Її очі завжди випромінювали тепло та усмішку, що свідчило про любов до людей та науки. Можна з впевненістю сказати, що вона була справжньою людиною.

Світла пам'ять про цього видатного вченого та прекрасну людину назавжди залишиться з нами. Я вдячна долі, що мені пощастило знати Ольгу Володимирівну та навчитися багато цінних речей. Найкращі спогади про цю велику вчену, добру та чуйну людину, залишаться в моїй пам'яті назавжди.

ВКЛАД ПРОФЕСОРА ОЛЬГИ ЗАСТАВЕЦЬКОЇ У СТАНОВЛЕННЯ ГЕОГРАФІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ТНПУ

Царик Л.П.

*Тернопільський національний педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна*

Ольга Володимирівна Заставецька - перший доктор географічних наук на географічному факультеті ТНПУ (1998), завідувачка кафедри

Географії України і краєзнавства (2000), професор кафедри (2000), член спеціалізованих вчених рад Львівського і Чернівецького національних університетів, член редколегії двох фахових часописів України. Науковий керівник 18 захищених кандидатських дисертацій, Почесний член НТШ (2003), почесний член УГТ (), автор монографій: «Тернопільська область: Географічні основи комплексного економічного і соціального розвитку» (Т., 1994; Л., 1997); підручника для вишів «Географія населення України» (2001; співавт.), навчальних посібників, серед яких «Географія Тернопільської області» (1994, 1996, 1998, 2000, 2003; співавт.), «Рідний край. Тернопільщина» (2000), «Довідник школяра» (2000; усі — Т.), атласів, карт. Співорганізатор міжкафедральних семінарів (ТНПУ. ЛНУ.ЧНУ) з проблем формування робочих програм фахових дисциплін новостворених кафедр географії України, співорганізатор міжнародних наукових конференцій з географії і картографії України.

Усі сили свого таланту педагога і науковця Ольга Володимирівна віддала Географічному факультету ТНПУ. Особливої ваги була діяльність в університеті у 90 -і роки ХХ століття після створення географічного факультету. У 1992 році була створена кафедра географії України і туризму, діяльність якої потребувала змістового перегляду і наповнення навчально-методичного забезпечення. Перегляд концептуальної побудови навчальних планів з географії, географії українознавчих дисциплін. У структурі підготовки географів українознавчим дисциплінам відводилась провідна роль. З метою координації колективів новостворених кафедр географії України запрацювали методичні семінари кафедр Тернопільського, Львівського і Чернівецького університетів. Розширені базові предмети Географії України: фізичної географії України (покомпонентна і зональна частини); економічної і соціальної географії України (галузева і районна частини), появились нові навчальні дисципліни: географія Подільсько-Карпатського регіону, еколого-географічна ситуація в Україні, географічне краєзнавство, Географія Тернопільської області. Поява нових українознавчих дисциплін вимагала фахового методичного супроводу, що обумовило у 1993, 1994 роках проведення 2-х обласних наукових конференцій за участі викладачів, вчителів, природоохоронців

з матеріалами про особливості природи, населення і господарства Тернопільської області. Також було проведено два міжнародних семінари з питань викладання географічних українознавчих дисциплін (1997) і теорії та практики регіонального географічного краєзнавства (1999).

Рис. 1. Кафедра географії України у її першому складі (1992 р.).

Зліва направо: Б. І. Заставецький, Я. О. Мариняк,
О. В. Заставецька, С. І. Гунько, Н. П. Стецько, Л. П. Царик,
Б. Я. Федунік

За ініціативою викладачів кафедри розроблено програму дворічного вивчення географії України у загальноосвітніх закладах, на той час революційну як за змістом, так і терміном навчання (8,9 класи). Власне цю програму було впроваджено у навчальний процес загальноосвітніх закладів. З прийняттям програми гостро постало питання забезпечення вчителів, учнів, викладачів і студентів навчальними матеріалами. Бракувало фахового видання, призначеного для фахівців-географів різних кваліфікаційних рівнів, а також людей, зацікавлених проблематикою та функціонуванням географічної освіти і науки, тобто фахівців і фахівців-суміжників, які перебувають в одній

науковій сфері та можуть послуговуватися виданням у своїй практичній діяльності чи з метою наукової комунікації. Перший випуск часопису побачив світ у березні 2000 року, його шеф-редакторами були О.І. Шаблій і Б.І. Заставецький, а редакційну колегію очолили Я.І. Жупанський і О.В. Заставецька. Це була визначна подія для молодих кафедр і географічного факультету зокрема.

30 вересня 2000 року передчасно помирає Б.І. Заставецький і шеф-редактором Всеукраїнського періодичного часопису «Історія української географії» стала професор О.В. Заставецька. Понад 30 номерів часопису було випущено за її безпосередньої участі. Українським вчителям, педагогам, викладачам, студентам постали замовчувані твори видатних географів, дослідників природи і суспільства: Володимира Кубійовича, Івана Олексичина, Григорія Махіва, Юрія Полянського, Павла Чубинського, Степана Рудницького, Миколи Мельника, Георгія Висоцького, Костя Дубняка, Михайла Волобуєва, Мирона Кордуби, Григорія Величка, Олени Степанів та багатьох інших. До 25 публікацій розміщено у кожному з номерів, а це понад 750 статей, повідомлень, відгуків, які працювали на імідж фахового видання, а зрештою географічного факультету і Тернопільського університету.

Продумані рубрики наукового видання: постаті, наукові школи, краєзнавство і країнознавство, натургеографічні та геоекологічні студії, антропогеографічні дослідження, відгуки та повідомлення, хроніка факти проекти, ювілеї та номінації репрезентували широкий діапазон географічних досліджень і вивчень. У номерах журналу публікувались не лише знані наукові постаті, а й молоді аспіранти, здобувачі з усіх куточків України.

У редакційній колегії часопису співпрацюють знані географи України: проф. О.І. Шаблій, проф. Я.Б. Олійник, проф. П.Г. Шищенко, проф. О.Г. Топчієв, проф. С.П. Позняк, проф. І.П. Ковальчук та інші.

З 2000 р. і до останніх днів життя Ольга Заставецька працювала завідувачем кафедри географії України і туризму. О.Заставецька була не тільки редактором Всеукраїнського періодичного часопису «Історія української географії», а й членом редколегії фахового наукового збірника «Наукові записки ТНПУ. Серія: Географія», «Регіональні

аспекти розміщення продуктивних сил України», «Тернопільського енциклопедичного словника», видання «Історія міст і сіл Тернопільської області», атласів із серії «Моя мала Батьківщина – Тернопільська область», «Моя мала Батьківщина – Хмельницька область» та ін

Близько 15 років О. Заставецька не тільки була членом спеціалізованих вчених рад з захисту дисертацій у Львівському, а згодом і Чернівецькому національних університетах, вона виступала науковим керівником 18 кандидатських дисертацій, експертом, опонентом багатьох докторських дисертацій, захищених у спецрадах Львова, Києва, Харкова. Її аналізи й оцінки дисертаційних робіт відзначалися глибоким розумінням суті справи, професійністю і науковою довершеністю. За її участі підготовлені фахівці-географи вищої кваліфікації для навчальних закладів Луцька, Рівного, Львова, Ужгорода, Івано-Франківська, Хмельницького і Тернополя тощо.

Багато із задуманого не вдалось реалізувати Ольгою Володимирівною за життя. Однак підготовлені нею фахівці географи у школі, вузах, рідному факультеті та кафедрі втілюватимуть її задуми у життя задля розвитку української географії, краєзнавства і туризму во ім'я розбудови української держави і свого рідного краю.

Список використаних джерел:

1. Царик Л.П., Садовник О.П., Заблоцький Б.В., Кузишин А.В. Географічний факультет Тернопільського національного педагогічного університету: історичне минуле, сьогодення і перспектива // Географія, екологія, туризм: теорія, методологія, практика. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 25-річчю географічного факультету Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (21-23 травня 2015 р.). – Тернопіль: СМП «Тайп», 2015. – С. 7-11.

2. Царик Л.П. Ольга Заставецька – організатор і редактор наукового часопису, член спеціалізованих вчених рад з економічної і соціальної географії / Сучасний стан, проблеми та перспективи географічної науки в Україні. Тернопіль, 2018. С. 25-28.